

En viedi aintase Promigiur

Autor(en): **Dolf, Tumasch / Maton**

Objekttyp: **Article**

Zeitschrift: **Annalas da la Societad Retorumantscha**

Band (Jahr): **59 (1945)**

PDF erstellt am: **29.06.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-214420>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

En viedi aintase Promigiur

Da Tumasch Dolf.

(Rumantsch da Maton.)

Tschella dumengia sunti sto aintase Promigiur. Ve gia anaintasei bunameng quater uras. Igl e propi ena toccada, vess mai cartia.

Promigiur gini a las aclas dad Andeer, ca en situadas gest agl pe digl Vizan. Quels dad Andeer gin Promischur, peia ple lom ca nus, els en ampo ple fegns ca nus «muntagnuners». — Jau vess gia dad ir aintasei sen ena feasta da culm a taner en pled, mo igl sa anqualgea ir curius. Curius egl quella ear ia cun me, vus vagnes anc a ver.

Quei e peia sto ena dumengia d'avust. Jau era la sonda sera gnia stanchel fito gio da Pro da Peadra. Veva do tugi agn quella botta alla part dafora digl pro — jau sei adigna gl' ampren igl malanguliv an en pro, allura igl glesch — a fuss la dumengia propi sto bugent agl litg tocca miezgi. A la sera veia ear anc stuia metter ad ir anzatge sco en pled festiv. Scha quel ha survagnia sumeglientscha cun en priedi, seia digl gir, ca veva quei betga propi lia. Ad anc anzatge: Propi ainten mamez scheva ena vusch discusa: «Mo fussigl daman ampo por' ora!» — Saves, jau fetsch nut ple nuidas, ca taner plets. A sen feastas vonti ear nuta bugent. Ple grandas a pumpusas ch'i en, a ple nuidas. Ca .uels dad Andeer fetschan ena feasta pumpusa se culm, era nuta da tamer. Da quellas feastas sani quels da Schons nuta far, ad e ear bien. Igl dat oters avunda, ca fan talas.

Basta, jau ve stuia lavar la dumengia daman fri bold, cun quei ch'igl era beal' ora. Schabagn ca era anc stanchel sfortgea giau, veia allas seat pria igl meas satget se dias a la mi cana da culm aintaman a sund samess sen veia alla splendur da la daman d'avust.

Se par zulada egl ia ampo vess, mo rivand aintasei or vischnanca, ha la maschina antschiè a funcziunar, ad igl spert e ear gnìa alert. Dand en' igleada giâu alla vallada, hagn agl meas cor antschiè a sarualtar, en resentimaint da nungetga deliztga. Da ver ena daman da stad la si vallada paterna agn cumplagna belteztga, e per egn, ca e la granda, granda part digl onn davent, en profund evenimaint. Saves vus, ca essas betga da Schons, la nossa val ha ear las sis balteztgas, schagea ca nus vagn betga pezzas majestusas a sglatschers. Las spundas dils nos culms portan pros ad ers a pastiras ad aclas a pros da culm ad alps tocca bunameng sensum. A vischnancas a vischnanchettas sei olt, ch'igl sulegl po tier sur onn. Ad igl stgirverd dils golds da pegn ad igl clerverd dils golds da larasch dattan anc en' atgna temprà an que beal maletg. La nossa vallada e ear betg ena teara criua a nunfritgevla, na dumeastia a fritgevla. Oz balucan — per gir cugl nos poet Muoth — ils ers da salegn gea tocca sei sut las vischnancas las ple oltas a portan recha raccolta. Quella canzun da lod stgainsa nus ear cantar enea a la nossa Val da Schons. Ear digl pievel savessen gir quei a tschei, mo nus lagn schar per oz. Vus gnes a ler, ca raquinti ussa digl viedi anstagl da quei.

Ea, lagn ussa ir anavant aint da quella stupenda veia nova da Vargistagn, la veia nova, ch'igl nos Nicca passa mintga gi cugl seas auto da posta plagn a catscho cun passaschiers. — Igl e da capir ch'el ha betg adigna buna luna; jau vess agl seas pe ear betg. — Quella veia e schon stada ena bun' ovra ad ear ner da basigns. Igl deva gea glia, ca taveva dad ir ve Vargistagn par la senda viglia da beal cler gis. Ils mats rivavan natiral da stgirainta nera notg vei a na, a vess mai udia, ch'egn fuss ia surangiau. L'amur renda igl pass siir a franc tras tut la stgiradegna a tut ils prievels.

Oz e dad ir ve Vargistagn en' amparnevla spassageada, da priewel nign ca sapartratga. Forza ch'igl vean anc giâu anqual crap ainta Manialas a vei alla bova, mo da quei e strusch da far cas. Quels ca profetisavan, ca la veia taness ainlà gnanc en gi, han s'anganno. Furtuna pigl mund, ch'ils pessimists, ils cre-digl-mal, han betg adigna raschun.

Ea, quella buna veia ha purto blear da quei, ca nign sminava. Da quels da Vargistagn vignan na segl culm da Maton a far fagn a san manar igl lur fagn tocca ve Vargistagn. I manegian perfin,

ch'igl nos culm segi beal, tanand or quell' infama botta an enaparts pros. Ascheia midan las veias perfin las ideias.

Segigl scogl vigli, la veia nova e buna, veritabla. Cur ch'in passa la val, vezzin anc oz giâu igl fastez da la senda. Igl piogn e davent! — A qua essan igl Steafan a jau passos bleariras gea da notg, cur nus vevan ils nos cunsegls sut igl pegn digl ual da Flimegl.

Anstagl da descriver la cuntrada veia ussa batarlo sur la veia nova. Quei fa nut! Anqual dils lecturs survean ascheia forza meraviglias a va aintasei a vurdar la cuntrada.

Propi sainza saver sco, sunti sto ve Lavanôs, a là egl da bandunar la veia nova ad ir se pils trutgs vigls veiadaintasei. Qua navan nus avant prest tschuncant' onns culla nossa biestga sétga aint an l'alp d'Era. Nus rivavan cun stearls e stearlas a vadeals sur la val na. Igl Camenesch vigl, en tarment um, nava oravant cun «pusch-pusch» ad ampo sal, a quei nava suainter an ena retscha, sainza ch'igl vess do da far anzatge.

Ea, cugl tains nov egl per oz fito. Mintga senda, mintga crap, mintga pegn desda igl tains vigl, a jau ve ils madems beos resentimaints sco da buab, cur sund ia aintase da qua l'ampremea cun meas bab. Propi ils madems imposants pegns da sust stattan anc qua sper la veia da culm da Vargistagn. Quants tschients onns schon? Egn sto easser sdarno onn ner tearzonn. In veza ved las rischs ruttas a ved igl tarment bloc alla valletta. Qua an que planet sut las plantas laschin anc oz pussar las manadiras la sera, cur ch'i vignan ansei. In vezza, noca i sean giâu per trer flo, vidar egna a batarlar ampo.

Qua poni ear ver giâu Vargistagn. Quei e mund nov, que hotel a tge ca s'oda latier. Mo la tgea digl ô Christian stat anc adigna aintasensum ad en Christian, seas fegl, avda an ella. Tschellas tgeas en ear anc bunameng tuttas qua, me ampo ple noblas, renovadas. Gliez fa nut. Me scha quels da Vargistagn stattan sco gl'en. Jau cre bagn.

Jau vont ussa puspe tgientsch, propi tgientsch. Sasaint gea puspe giuven, en buab da 10—12 onns, a meas bab va sper me. Jau od discurrend el cler ad antalgiantevel:

«Via, igl meas buab, varda selà eni schon las tigas da Dumains ad aintasetschà e Tgavugl. Quei e quellas stupentas aclas

dils Mischels, egna digl Banadetg a l'otra da l'Eva, ca ha tut ils seas unfants alla Meric . . .»

«Bab, pertge el que mir ainlà sei a quella sef da fildirom?»

«Quei davains igl mir aintagiau e igl Bual da Vargistagn. Quella pastira giodan me quels da Vargistagn. La biestga da Dumains, ca nass aint, fussin agl stand da pindrar.»

Nus essan aintasei, noca la veia antscheva ad ir ancunter igl culm da Vargistagn. Igl bab stat eri: «Ussa varda anavos, buab. Qua vezin gl'antier Schons dafora cun Pignia. Tscha giau alla bassa Donat a Ziraun ad orasesura Reschen, allura las vischnancas da la Muntogna. In tratga schiglio adigna, ca las vischnancas da la Muntogna sura segien situadas olt tuttegna, mo qua vezas, ch'igl e betg igl cas. Maton e ple olt ca Vargistagn a Lon ple olt ca Maton. — Tschiorasei las nossas aclas! Never buab, tut para dad easser en otra cuntrada da vurdar da qua anor. Mo bi egl.»

Ussa nainsa anavant, la veia va plan veiadaint. Quei e ena cuntrada digl tut nova pigl buab. Igl para sco scha nus nassen aint an en'otra vallada. Da man dretg plancas tessaglias, grepps a tschainghels, sut la veia pastira ear tessaglias a sut leza ston easser parés olteztgas. Da man saniester vei sur la val ena immensa parè nera, ch'igl fa bunameng tamer.

«Quei velà e bagn la parè da la Tgatscha, noca la lavegna granda vean giau mintga parmavera?»

«Ea, mo ussa vutin far sei agl lavegnêr dustanzas ad amplan- tar gold. Cur ca tei es vigl, sco jau sund ussa, el igl gold forza sei, a la lavegna vean betga ple. Allura sani quels da la Muntogna betga gir ple, scha la parmavera e propi qua, pertge cur la lavegna vean, egl parmavera.» — Igl bab ha gia raschun. —

«Ad aintagiolà vasainsa ussa Clops, l'acla dils Mischels da Casti. Sut e ena parè olteztgas. Vezas la sef là oransum dad en pegn a l'oter?»

«Mo qua stgessi jau nuta star.»

«Ea, avant onns, jau era en buab, e ena sora da l'Eva Mischla dada surangiau alla val da Sutsessa.»

Jau antschev propi a tamer a tgap agli bab agl tschop. — Sur nus s'olza en tschainghel cun strivlas nerass ad alvas.

«Quei e igl Tschainghel da las Zuélas. In schess, ch'anzatgi vess mess or zuélas a schar siear.»

Igl antscheva ad ir anaintasei. — «Bungi!» tunigl cunenea davo me. — Mo tge e quei? Sadesdi jau ord en siemi? . . . Meas bab e davent. Dus frestgs buabs stattan davo me.

«Bunon, bunon, ils meas buabs, nau' essas da viedi?»

«Mo ainta Burtgas, saves, quei e aclas dad Andeer, ad el ha liaint ils seas geniturs», gil igl grand a varda na sen me, sco sch'el mi ancunaschess.

«Mo, mo, tei es perguess igl mat digl meas cusregn. Ve ussa gi betga ta via, a ques giuvens creschan nasei, in sa betga sco.»

El mi dat riand igl man. — Nus essan gest là, noca la veia va sur igl spirent platia. Las rodas dils berets han agl curs digl tains sgarro or beals viels agl crap.

«Qua e da palar bagn. Sch'in cupitgess, nass tut ansemel giâu alla sgarschevla val, ner betg?»

«Aba», gini riand, «qua cupetgin nut, cur ch'in e diso, passin sainza badar anzatge.»

«Scheia, scheia! — Ussa me na, ils meas buabs, jau vont megna plan per vus, avanca vus essas ainta Danis ad anturn . . .»

«Nus nagn digl Plan d'Argliaz giâu a ved igl piogn da Sutselvas.»

«Buabs, mi det adatg d'ir sur igl ual vei, ad ear sur igl ual dad Era, gliez e en schani!»

«Stet sainza tema, nus rivagn schon . . . Adia!» — A davent eni sco ena bischa. La giuventegna ancanuscha nign prievel, va anavant, frestg a curaschusameng. Quei sto easser ascheia ad e dretg.

Jau zappagesch puspe sulet se per la pitgogna, faschand las mis consideraztgiuns . . .

«Via, via buab, aintaselà el igl Tschainghel las Tgapealas!» — Meas bab e puspe qua. — «Sch'in fieri giâu ena tgapeala viglia, survignin ena nova.»

Jau fetsch en per îls, mo dalunga mi datigl aint, co quei e managea. A prest stainsa oransum igl tschainghel. A mei s'olzin ils tgavels ad igl mi fa tut sguztga. Jau satign ferm ved igl tschop digl bab. Qua vezin propi gionfuns la val, perfin entant digl ual, ca spema a sburfla veadoragiau. Sco ena miracla crescha seiador digl tschainghel gest sper nus en schemberet giuven cun sei duas tres nuschepnas. A gest viainfer nus sur la val ear oransum, oransum ena paré igl Stavel las nuras culla si tigia agl bi verd. Davart sa-

niestra safiera en ual spimand giau agl precipezi. Jau resaint anzatge nundescribebel, sgarschur ad admiraziun.

«Vevas là que goldet dafor igl stavel?» mi desdla la vusch digl bab, «quei e tut schembers. Cu ti es lura enea ple grand, sas ir vei per nuschpegnas.»

Aintasegl Plan d'Argliaz sasainsa giau vensum igl bot a pusar a maglear anzatge. Qua vezin l'antiera cuntrada, l'antiera Narossa, pertge la val e vagnida largia. Tge starmentus territori! Tge beal igleada! Ena beala vasta vallada e l'alp da Narossa. Igl cor sasainta surlevgea, giudand quell'igleada libra a largia, suainter easser passo la stretga nadaintasei. Meas bab ha da raquintar da blear ad interessant da la Narossa, a jau ve da tarlar a vurdar a saschmarveglear.

«L'alp Narossa va tochen ora Promigiur ad anc davo igl Vizan veiadaintasei. Las tigas ad ils clavos da Promigiur stattan segl antschies da Narossa. Là da vart dretga digl Vizan an ena tarmenta tola el igl Lai Calandari. Sch'in seasi giau megna gi sper el, vignin tratg aintagiau agn l'ava, Anqualgea bregliel, in odi igl briglem tochen orqua agl culm da Vargistagn. Tgi sa, forza ca l'ava sfundra allura ad in gness tratg aintagiau digl moviment da l'aria, pertge in veza betga currand or ava ord igl lai. Forza ch'ella sfundra cuntinadameng tra las fessaglias digl tschainghel crap-caltschegna a vean or là sut igl staval dad Era sco ual. Ti vezas, tge tarment ual, ca nescha là.»

«Pertge el que tschainghel giolà sper igl ual aschi cotschen?»

«Quei e la Funtana cotschna. L'ava cuntigna fier, a la ruegna digl fier saschainta segl tschainghel ad al colurescha ascheia. Ampo plenorasei vezas anc ena funtana cotschna. Ena me pintgetta e gest velà sut la veia la funtana da Measarossa. Lagn lura sagear l'ava, cu's passagn sperasvei.»

«Co hani num quellas pezzas gitas là sur igl Calandari aintasei. Qua riva perguess nign sei.»

«Nus vagn adigna getg las Pezzas da Narossa. Se las cartas stat «Graue Hörner». Ascheia fani, anstagl dar ils nos beals nums rumantschs. Forza ch'ils nos vignan anc da ver aint enea quella tuppada a sadostan allura, cur ch'igl dat ena carta nova par ils nos nums, a fan sriver els gest sco gl'en.»

«Naua eni ils Lais da Narossa, in veza nigns?»

«Ilsez en tschiaintasei agl pé da las Pezzas da Narossa; in po betga ver els, ni igl pintg, ni igl grand. Quei e dus laiets, egn ascheia sco igl Libî, l'oter ampo ple grand. I gin, ca da stad, cur ch'igl segi propi caliras, vomla la biestga aint an l'ava. I nodan perfin tragl lai. Lura vezin tgittand orasei me igl tgea a la cuva.»

Jau sto rir. — Quei vasessi ear bugent.

«Aintasensum davart dretga da las Pezzas ela la Farcletta. Là vani aintagio l'Alp Parscheala. Lezza s'oda ear tier Narossa, mo ils pasturs lastgan betga ir liaint cugl muvel, igl e megna privlus. Enaparts purs fan ir aint sez lur biestga a laschan star là sainza pastur. Igl vean allura avant, ca l'egn u l'oter toc cluzza giâu agn Stusavgia. Nus savagn betga ristgear da metter ainlà ils nos tres quater tocs, quei sani me far da quels ca han biestga avunda.»

«Varda sei sur Danis an quella spunda la biestga setga! Ascheia vainsa prest catto ils nos.»

«Ea varda, ad igl antier muvel ansemel. Schiglio hal fetg sgarso el. — Igl starler Vasescha sto uss easser anturn 50 onns ainten Era. El e adigna sto en bun pastur, ha adigna gia quito per igl muvel. Jau se nuta sco'l fa quei, mo sch'el clomma, antscheva tut a migear a vean natier. Quei vut gir anzatge, cur ch'in ha en muvel da 300—400 tocs? Mo ussa lains' ir. Se Curtginatsch a Nurdagn es schon sto a sas scogl e . . .»

Nus lavagn sei a nagn aintagio da la veia da Danis, ad igl bab amblida betga da mussar la funtana da Measarossa a schar beber ava cotschna. Quella ha en gust tut da que fad ad e tievgia. — Lavand sei da la funtana odi givlar giodapes la planca da Sutselva a vez ils buabs nand ancunter igl piogn digl ual grand da Narossa . . .

Jau sund puspe sadasdo a sund sulet. Tge tscheart! Quei e sto schi bi.

«Cura veans puspe, bab? . . .

Ancarschadegna mi surprena.

Mo jau sto tuttegna ir anavant. Ainta Danis ad anturn e schon en nunudia toc. Tgi sa, scha ampruass ear dad ir la veia ch'ils buabs van? Veda que piogn gnessi bagn ear da rivar. — Varda, els en schon vei ad anquieran en lia da saglir sur gl'ual dad Era vei. Mo ti buabs lifertis, scha's des agn l'ava . . . Egn ha

do en sagl sco en salep, l'oter suonda, a vei eni! I vardan sei ancunter me a dattan da las tgapealas, lura svaneschin alla Drossa. Ussa, segigl scoi vigli, jau vont ear gio da qua!

Gl'amprem vagl gio d'en pro sajea ena toccada. Qua lessi betga ver da purtar sei fagn! — Mo tge e quei? Là an que dutg e en pon fagn sutsur. Purto sei, scho mitshear or da man a cluzzo angiau. Quei dat buna roba ad anc en detg martuiri. Quei da Vargistagn e schiglio beal culm, ca fa fanadas, mo quel qua sut la veia lessi nut.

Ussa vagl gio per la planca da Sutselvas. Taunschent, agn que pissun savessi zappar sen zearps. Gliez fuss anc eгна! (Agl culm da Vargistagn datigl vipras cruschadas, schiglio nigliur all' antiera Muntogna). Igl ston oz betga easser nanavant, pertge, jau scuntr nignas, a dalunga sunti giau sper igl piogn. Tge ual d'ava! Quel ca dat aintagio qua, riva probabel betg or ple. Sco piogn serva en toc sember bavurtg cun en' essa suravei, forza en bun pé lada. Ampo sguztga fagl schon, mo jau riv tuttegna vei stupent a tgat ear prest en lia da traversar l'oter ual, ca va qua agl grand, sainza dar grand sagl.

Vurdand anavos sen Sutselvas, mi veanigl andamaint, ca aintasei ancunter Danis steva gest sper gl'ual avant 30—40 onns anc la tigia digl Schamun Fimian. La part davant sapsava sen duas petgas. Igl mir vevla l'ava maglea davent. Ple da vigl de ear anc easser sto en clavo. Sutselvas e peia sto en' acla. Igl Schamun Fimian gnevi anc mintga parmavera en tainset, avanca cargear d'alp, aint culla si biestga. Que num Sutselvas nus gi, ch'igl sto enea easser sto en gold tranter Sutselvas ad igl culm da Vargistagn. Oz vezin me ple qua a là en pignolet ca po betga sei.

Cun granda stenta a fadeia rivi planet tra tgaglias da drossa a palé sei tier ils schembers. In ha adigna en plascher da ver quella noblas plantas alpinas, ca s'olzan superbiameng all' aria alpina a teman nignas strasoras. Enea, ca era schon en grand mat, eri sto qua cugl meas amitg Tieni per nuschpegnas. Nus vevan amplania en beal satg paregn, purto da schluppar tochen ora Maton a satschuffergnea aint cun rascha, ch'igl era ena sgarschur. — Izuns fussigl qua ear detgavunda, mo jau se me gest sagear a sto ir avant. Forza ch'anzatgi oter vean per els.

Jau vi ir sut vei a vurdar enea igl stavel da nursas. Gest avant igl stavel egl do giau carpuna giod igl grepp, ch'in riva strusch

suror. Igl stavel e tut banduno, nign d'anturn. Agn quella beal' ora saral igl nurser culla si muntanera sei a davent. — Quei fuss ussa peia igl «Hotel digl Franzestg», sco quels da la Muntogna gin agl tgamon digl nurser. Ena miserabla beita, ch'in sa strusch star aint. Giesmains en catier anurden savessin metter na agli nurser! — Tgi sa, tgi ca tgira las nursas. Igl Franzestg sarà betga ple sequa, e megna vigl. Viv segiel anc, vegi passa otgant' onns.

Situo el igl stavel grandiusameng oransum que tschainghel olteztgas, ad en' igleada sainza paregl hani oragiau alla vallada.

Jau vi ussa qua gest anc pussar ampo ad ir tras igl meas pled per la feasta. Ea, da la balteztga da la nossa vallada a dils nos culms stoia gir anzatge a da la pasch, ca regia sequa a ch'in segi ple datier digl grand stgaffider a regent digl mund... Forza ch'igl mi reussescha da tgappar ampo ils cors. Mo allura stogl propi ear gnir da cor!

Davent digl stavel las nursas eni dalunga sei alla veia, ca magna aintagio Promigiur. Igl e dantant anc ena toccada tochen tier las aclas. Igl va tra gold, a sur la veia sche carpuna, ch'igl Vizan ha fiers nagiau. Lez s'olza da man dretg sco en monstrem grisch cullas sis parés plagn fessaglias. Ils davos schembers a la-raschs han saruschno veiasetier la paré. Igl cunfegn digl gold sarà qua enturn 2000 m sur la mar. — Sut la veia vezin igl gold giuven, ca ha ratania la lavegna da la Tgatscha per adigna.

En per minutas avant las endesch vinti anturn en bot, a Promigiur stat gest davant me cugl seas tozzel tigas a clavos. Da ver e gnanc olma. Quei mi ple nut. «I saran anc betga nasei, se dad Andeer e ena toccada», tratgi tier mamez. — «Bagn, là tranter ils biétgs nasei vignan tres persunas, en um a duas mattaschas, ad ils oters vignan ear a vagnir. Jau vi gest sametter qua sen que bot a marendar, dantant veanigl a samussar, scogl stat. Pigl nar mi vignin betg a ver tania!

Schabagn ca la mi buna luna stat par ir gio par la sglatscha, seia betga far oter ca admirar tut quei ca vez anturn anturn. En punct sco quel, da surver gl'antier Schons ad anc daple, datigl nut. Gest velà eni las vischnancas da la Muntogna, ad in ha da far en tal viedi per rivar antochen qua!

«Bungi», tunigl sper me. Igl um cun las duas mattaschas stat avant me. Nus s'ancunaschagn a sasalidagn. Sch'igl segi betga

qua ena feasta da culm oz, a scha nign vigni sutansei? — Anzatge d'ena feasta vegel udia, mo scogl pari vignla betga tanida, partge sutansei vigni nign . . .

«Geabagn, scha sunti vagnia aintasequa quater uras da viedi par nut, quei e ampo da blear!» — Par en mument mi vut la rabtga surprender, mo tant mi veia aintaman, da mi rataner. Tschel fa bucca da rir a gi: «Mo da quellas situaziuns sagl dar, igl vean schon a saclarir, ad ainlà cattas pergess anzatgi, ca vus ancanuscha a ca vus dat ena scariola cafe — adia!»

Jau sarecunsigliesch anc fri dabot culla mi situaziun nova. Probabel ha igl sentimaint da betga stuer taner igl pled da feasta gido fri blear latier.

Tge far uss? Turnar directameng anoragiau? Na, express vonti aint a vurdar enea Promigiur scoi s'oda. Forza ca riv ear anc tochen aintagio Pastgaglias. Là stol easser igl ô Giachen agn vacanzas. Ma — siir sunti nut, ad anc en viedi per nut fetschi oz betg.

Basta, jau stund agn curt mument tranter las tigas ad ils clavos da Promigiur. Gnanc olma d'anturn, nign ca sa ragheglia. I saran ved igl giantar. — Bagn, là vean egn, ca bevra en tgalval. E quei betga igl Uli, ca e sto alla Meric a ca jau ancanusch fetg bagn? Natiral, el varda sei ad ha ear ancunaschia me. Uss e tut bien, cugl Uli veia schon ena peaza cultualea, sainz' oter.

Nus vagn en nungetg plascher, da sarever suainter blear onns a sasalidagn cun vera cordialitad. Jau gli raquint, sco sund rivo oz ainta Promigiur, ad el ri nut, mo e pletost vilo ampo sen quels dad Andeer. Ozandaman segi qua gnia ansembel ena tarmenta cumpaneia, da quels dad Andeer a da la Muntogna, var 50—60 d'els. I vommen oz suainter ils cunfegns tranter la Narossa ad igl culm dad Andeer a Sur. Tut la gliad giuvna da Promigiur segi ear ida; perquei vezin qua oz nign oter ca en per vigliets a vigliettas. Noca ils tearms stotgien easser, vegiel igl Franzestg savia gir — oter setgi nign ple. Lez segi culs seas otgant' onns sei ad alp cugl seas neavs, igl nurser. —

«Ad ussa veans sei alla mi tigia, a la mi dunna tgi fa en detg cafe!»

Ampo starmaint mi hagli tuttegna fatg dad ir da quellas uras gest suainter giantar a mulestar la dunna digl amitg, lura eri ear

anc betga propi siir, sch'ancanuschi ella ner betg. Jau veva da giuven ancunaschia me pocas mattans dad Andeer. Mo cur nus essan aintros agn tigia, ha tut savielt agn bien. Nus eran entant cunachaints l'egn cun l'oter, a jau sunt sto bagnvagnia. En veritabel cafe e prest sto qua a latier tschunca a cupa (liongia da culiez), en past straordinari par me. A da raquintar hagl do da vigl a da niev. Insumma quei e sto en' ura nunemblidevla par me, en' ura ca baratass betga par ena feasta granda a pumpusa. Quant amparnevel egl, da cattar anqualgea carstgans natirals a buns!

Sund lura anc sto vei a vurdar la tigia digl nos Schamun, igl nos poet. La si figlia cun la famiglia era là. Ear en plascher. Qua passantavel igl nos Schamun las sis vacanzas ad ancureva recreaziun da la stentusa lavur da clamada oragiau agl trabiglem digl mund. Jau ve tartgea, ca stotgi ver el ad udir la si vusch mievla a buntadevla. —

Per ca rivi a tgea a tains, veia samess fri bold sen viedi. Jau leva dad ir anor far igl viedi sur Danis ad anturn. En lagrevel evenimaint e anc sto, da scuntrar cun en triepet tgamutschs gest sut igl Vizan agl gold. Anstagl fugir immediat eni stos a vurdo giau sen me ena pulita ureala, a jau sen els. I ston ver santia, ca segi en carstgan digl tut nunprigulus. Ea, ear anc quei ha la natira alpina mi lia porscher oz. — Or sut igl Plan da Beglia veia quella betga pudia sarataner da maglear ena peazza izuns, igl era tut gries. En puschli tgaglias cun sei izuns bén a catscho veia pria cun me, per ch'ils meas vegian ear anzatge digl meas viedi. Ear ava cotschna dad Era veia bavia surangiau a sund rivo sur ils uals veiador a sur crappa a tra tgaglias ora Danis.

Cun agens resentimaints sunti ia vei ancunter la sula tigia, ca stat anc là. Quei e gea sto la tigia da meas tat, ca era da Vargistagn. Mintga stad gnevel aintasei culla si famiglia per en tainset a far fagn agn ques pros da Culm veiasei ancunter igl Crap. — Ussa egl alp. — Els stevan agn tigia, mo ils targliuns a las manadiras schavin sur notg da l'oter man digl ual da Narossa. Adigna vevin duas manadiras, per bardaglear orasei agl Plan d'Argliaz. Dilsez onns steva ear anc en' otra tigia là sper quella digl tat. Lezza hani lura gia rut giau a transpurto sur igl ual vei a la fatg sei daniev, noca la stat anc oz. — Mi mamma raquintava savens da que tains, a Danis e orda que motiv mai sto en lia easter per me. — Carstgans, ca en

schon blear blear onns vei agn l'oter mund a ca en tgears a mei, paran ear qua da star sper me . . .

Jau stund avant la tigia. Ella e anc mantanida stupent. La Muntogna ha cumpro ella, per ch'ils pasturs setgan star aint, cur ch'i en gioqua culla biestga. Igl esch e sarro. Jau vont davant vei, sastend a vard ainda faneastra. Giesmains en' iglieada agn stiva! Ena mesa viglia cun taglea aint numms, en tarment litg dubel, gio bass strom a malurden . . . Jau vi ir.

Ca sund rivo stanchel a p'le ca stanchel a tgea, e da capir, a l'oter gi sunti puspe ia se Pro da Peadra, schagea, ca vess ple bu-gent pusso.

Sen quels dad Andeer sunti nuta vilo, ch'els han antras ena surantalgientscha tranter els betga do part a mei a tains, ca la feasta vegi betga lia. Igl viedi aintase Promigiur mi ha piert sulegl, glisch agl meas cor. A quella vean a tarlischar tragl stgir a greav, ch'igl onn mi po anc a purtar.

Tge glisch ha tanta forza sco quella digl sulegl da la teara paterna?